

Lyse Elnett

Ny 132 kV Fagrafjell - Stokkeland

Fagrapport Jord- og Skogbruk

Oppdragsnr.: 5176014 Dokumentnr.: Versjon: J04
2017-10-10

Oppdragsgiver: Lyse Elnett
Oppdragsgivers kontaktperson: Torbjøtn Grødem
Rådgiver: Norconsult AS, Vestfjordgaten 4, NO-1338 Sandvika
Oppdragsleder: Åse Hytteborn
Fagansvarlig: Åse Hytteborn
Andre nøkkelpersoner: Elin Riise

J04	2017-10-10	For bruk	ER	ÅH	ÅH
B03	2017-10-06	Opprettet etter kommentarer	ER	ÅH	ÅH
B02	2017-09-26	For kommentar	ER	ÅH	ÅH
A01	2017-09-25		ER	ÅH	ÅH
Versjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

Innhold

1	Innledning	4
1.1	Bakgrunn for prosjektet	4
1.2	Innhold og avgrensning	4
2	0-alternativ og avgrensning av undersøkelsesområdet	5
2.1	0-alternativet	5
2.2	Undersøkelsesområdet	5
3	Metode og datagrunnlag	6
3.1	Metode	6
3.1.1	Verdi	6
3.1.2	Omfang	7
3.1.3	Konsekvens	7
3.2	Datagrunnlag	8
4	Tiltaksbeskrivelse	9
4.1	Nye 132 kV forbindelser Fagrafjell - Stokkeland	9
4.1.1	Utforming	11
4.2	Installasjon, drift og vedlikehold	11
4.2.1	Luftledninger	12
5	Jordbruk på Jæren	13
5.1.1	Landbruksregionene i Norge	13
5.1.2	Innmarksbeite som spredeareal	14
6	Ledningstrasé Fagrafjell - Stokkeland	15
6.1	Verdivurdering	15
6.2	Omfangs- og konsekvensvurdering	16
6.3	Konsekvenser i anleggsfasen	17
6.4	Alternativ innføring til Vagle	17
7	Forholdet til andre planer	18
7.1	Utbyggingsplaner i Jærregionen	18
7.2	Samlede virkninger av utbyggingsplanene	20
8	Avbøtende tiltak	21
9	Referanser	22

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for prosjektet

Statnett har søkt konsesjon på en ny transmisjonsnettstasjon beliggende på Fagrafjell, på grensen mellom Sandnes og Time kommune. Dersom det gis konsesjon på denne stasjonen vil det være behov for å koble Fagrafjell sammen med dagens Stokkeland stasjon gjennom to nye 132 kV-forbindelser for å sikre tilstrekkelig overføringskapasitet mellom den nye stasjonen og eksisterende overordnet distribusjonsnett.

Tiltaket vil berøre kommunene Sandnes og Time i Rogaland fylke. Lyse Elnett AS vil sende konsesjonssøknad og i den forbindelse er det utarbeidet konsekvensutredninger.

1.2 Innhold og avgrensning

Denne rapporten har som mål å utrede den planlagte utbyggingens mulige konsekvenser for jord- og skogbruk. Det gis en beskrivelse av type areal som berøres, samt en vurdering av omfanget av arealbeslag/båndlagt areal, driftsulemper, samt virkninger for produksjon. Utredningen er gjennomført i henhold til plan- og bygningslovens krav om konsekvensutredninger.

2 0-alternativ og avgrensning av undersøkelsesområdet

2.1 0-alternativet

0-alternativet tilsvarer situasjonen i områdene dersom kraftledningen ikke blir bygget. I denne utredningen tilsvarer 0-alternativet områdets tilstand i dag, med eksisterende kraftledninger og transformatorstasjoner.

2.2 Undersøkelsesområdet

Med undersøkelsesområdet menes både selve tiltaksområdet (som omfatter det arealet som blir direkte beslaglagt som følge av tiltaket, f. eks. ryddegate for kraftledningstraseen) og influensområdet (det samlede området der en antar at verdier kan påvirkes av tiltaket). Ved bygging av kraftledninger er virkningene for jord- og skogbruk hovedsakelig knyttet til arealbeslag i tiltakets anleggs- og driftsfase.

3 Metode og datagrunnlag

3.1 Metode

Formålet med en konsekvensutredning er å belyse virkninger av det planlagte tiltaket for jord- og skogbruk, slik at virkningene kan tas i betraktning i vurderingene av om det skal gis konsesjon, og videre hensyntas i detaljplanleggingsfasen.

Konsekvensutredningen er basert på metodikken i Statens Vegvesens håndbok V712; en systematisk, tredelt prosedyre bestående i en vurdering av verdier, omfang og konsekvenser i tiltakets plan- og influensområde (1). Dette er den mest brukte metodikken for utredning av ikke-prissatte konsekvenser, og hensikten er å gjøre analyser, konklusjoner og anbefalinger enklere å forstå og lettere å etterprøve.

3.1.1 Verdi

Ved vurdering av jord- og skogbruksverdier i et område benyttes verdikriteriene fra Statens Vegvesens håndbok V712. I tabell 3-1 er de deltema som er relevant for denne utredningen oppgitt, og i tabell 3-2 vises mer detaljert verdivurdering av jordbruksarealer, knyttet til jordkvalitet. For fastsettelse av verdi benyttes en tredelt skala fra liten til stor.

Tabell 3-1. Kriterier for verdivurdering jord- og skogbruk (Statens Vegvesen Håndbok V712, 2014).

	Liten verdi	Middels verdi	Stor verdi
Jordbruksområder	- Innmarksbeite som ikke er dyrkbar*	- Overflatedyrket jord som ikke er dyrkbar	- Fulldyrket jord, overflatedyrka jord som er dyrkbar. Andre områder med dyrkbar jord.
Skogbruksområder	- Skogarealer med lav bonitet - Skogsarealer med middels bonitet og vanskelige driftsforhold	- Større skogarealer med middels bonitet og gode driftsforhold - Skogarealer med høy bonitet og vanlige driftsforhold	- Større skogarealer med høy bonitet og gode driftsforhold

* I Rogaland er innmarksbeite som er godkjent som spredeareal viktig for jordbruksdriften. I denne fagutredningen har slikt areal stor verdi.

Tabell 3-2. Kriterier for verdivurdering jordbruksarealer (Statens vegvesen Håndbok V712, 2014).

	Liten verdi	Middels verdi	Stor verdi	
Jordkvalitet	- Innmarksbeite som ikke er dyrkbar	Mindre god	God	Svært god

3.1.2 Omfang

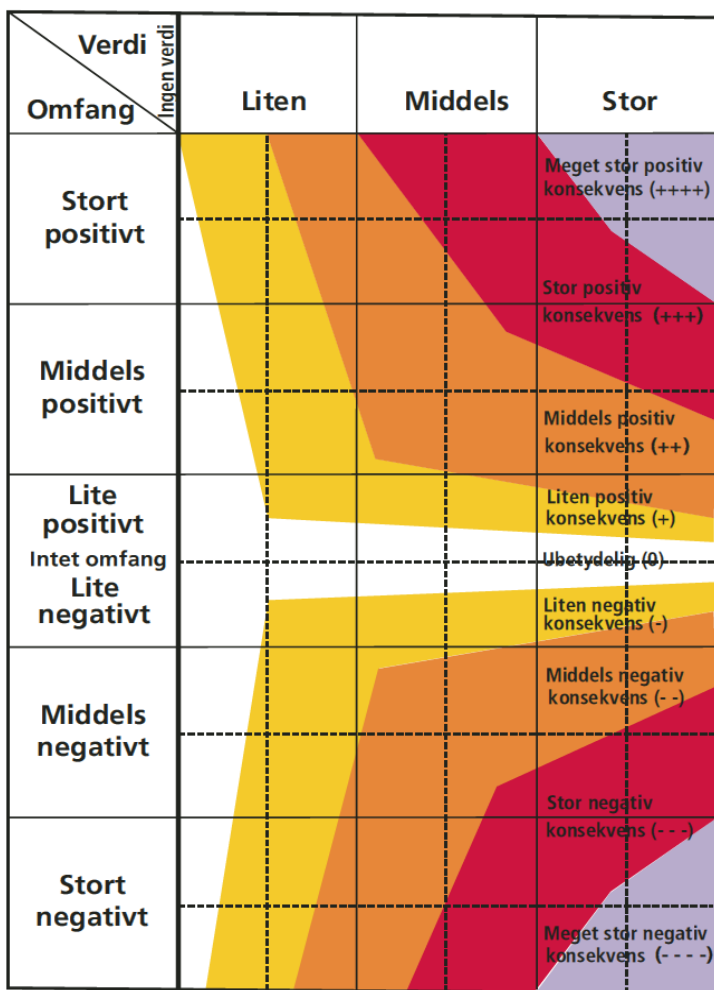
Omfangsvurderingene er et uttrykk for hvor store positive eller negative endringer tiltaket medfører for berørte landbruksinteresser. Omfanget vurderes i forhold til områdets forventede tilstand dersom tiltaket ikke gjennomføres (0-alternativet). Omfanget angis på en femdelte skala fra stort positivt omfang til stort negativt omfang etter kriterier gitt i den tidligere utgaven av Statens vegvesens håndbok om konsekvensanalyser (Statens vegvesens Håndbok 140, 2006, se tabell 3-3), da siste utgave ikke inneholder omfangskriterier .

Tabell 3-3. Kriterier for omfangsvurdering, jord- og skogbruksressurser (Statens vegvesens Håndbok 140, 2006)

	Stort positivt omfang	Middels positivt omfang	Lite/intet omfang	Middels negativt omfang	Stort negativt omfang
Ressurs-grunnlaget og utnyttelsen av det	Tiltaket vil i stor grad øke ressurs-grunnlagets omfang og/eller kvalitet	Tiltaket vil øke ressurs-grunnlagets omfang og/eller kvalitet	Tiltaket vil i stort sett ikke endre ressurs-grunnlagets omfang og/eller kvalitet	Tiltaket vil redusere ressurs-grunnlagets omfang og/eller kvalitet	Tiltaket vil i stor grad redusere eller ødelegge ressurs-grunnlagets omfang og/eller kvalitet

3.1.3 Konsekvens

Konsekvensene av et tiltak vurderes i forhold til 0-alternativet, og angis på en nidelt skala fra meget stor negativ til meget stor positiv konsekvens, basert på en sammenstilling av områdets verdi og tiltakets omfang, se figur 3-1.

Figur 3-1. Konsekvensvifta (Vegdirektoratet 2014).

3.2 Datagrunnlag

Informasjon om jord- og skogbruksressurser er hentet fra NIBIOs arealressurskart (AR 50), og jordsmonnkartlegging (2). Fylkesmannen i Rogalands temakart over spredeareal har også vært et viktig grunnlag (3). Datagrunnlaget vurderes som tilstrekkelig for å gjennomføre en konsekvensvurdering av fagtema landbruk.

4 Tiltaksbeskrivelse

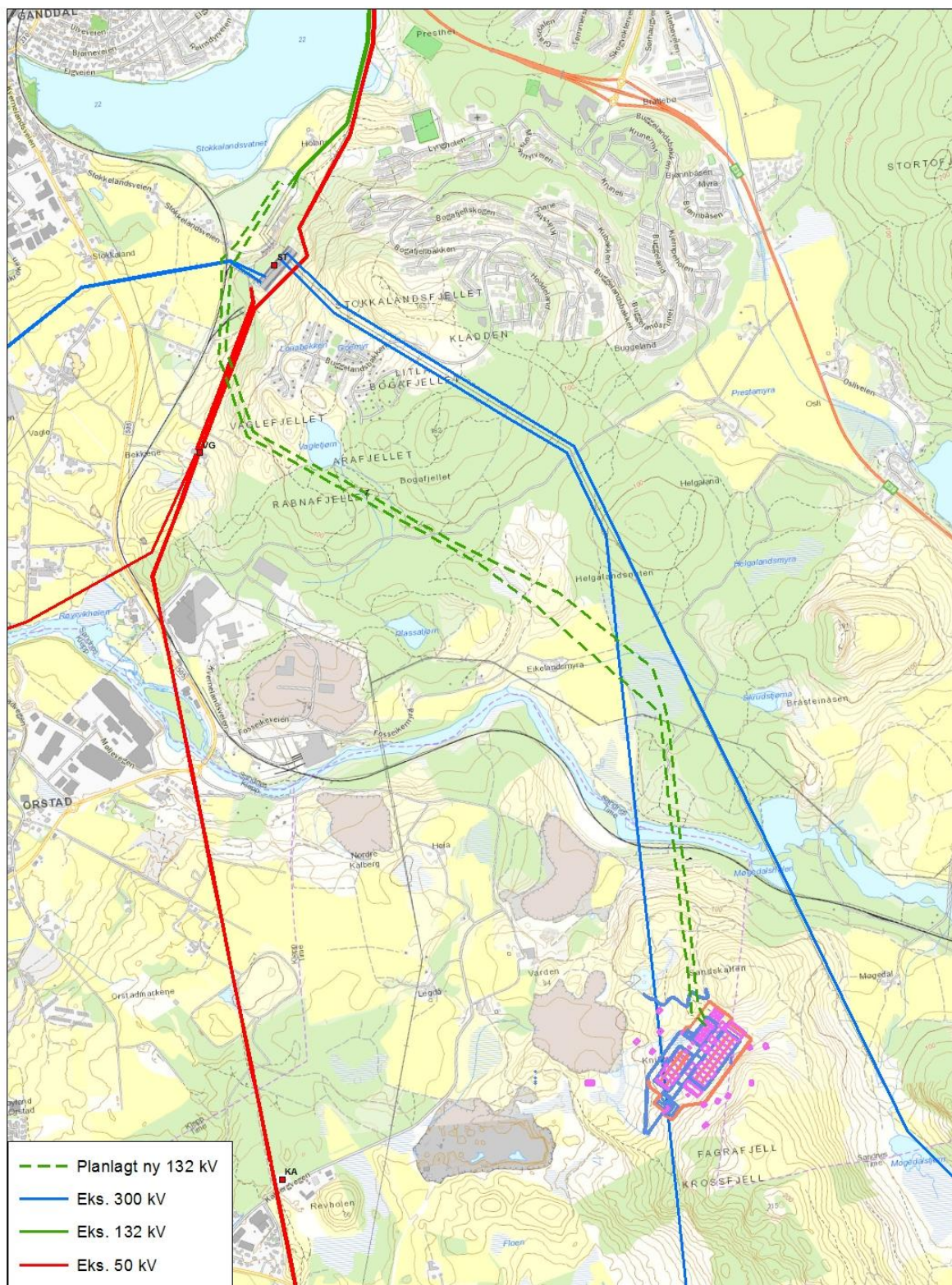
Statnett har søkt konsesjon på en ny transmisjonsnettstasjon beliggende på Fagrafjell, på grensen mellom Sandnes og Time kommuner. Dersom det gis konsesjon på denne stasjonen vil det være behov for å koble Fagrafjell sammen med dagens Stokkeland stasjon gjennom to nye 132 kV-forbindelser for å sikre tilstrekkelig overføringskapasitet mellom den nye stasjonen og dagens overordnede distribusjonsnett.

4.1 Nye 132 kV forbindelser Fagrafjell - Stokkeland

På grunn av forsyningsikkerhet er det kun aktuelt å bygge to enkeltkursforbindelser, som kan driftes uavhengig av hverandre. Aktuell traséløsning for de to nye 132 kV-forbindelsene mellom Fagrafjell og Stokkeland er vist i Figur 4-1.

I utgangspunktet er parallelføring med eksisterende nett vurdert som positivt, siden man da kan utnytte en eksisterende ledningskorridor fremfor å lage nye. Samtidig har samfunnsutviklingen medført at det på enkelte steder er vanskelig å kunne få dette til på en god måte, både teknisk og konsekvensmessig. I det aktuelle området er det flere eksisterende transmisjonsnettforbindelser som må krysses, noe som gir tekniske utfordringer. Videre er topografien i området krevende, bl.a. ved kryssing av Figgjoelva. Det foreligger også andre utbyggingsplaner i området, bl. a. en ny tverrforbindelse mellom E39 og RV 44, i tillegg til at det finnes store kulturminne- og friluftslivinteresser.

Disse forholdene medfører at det kun er aktuelt å vurdere én hovedtrasé, der forbindelsene hovedsakelig føres parallelt med hverandre. På grunn av kryssing av eksisterende 300 kV-ledning er det i området mellom Helgelandsnuten og Eikelandsmyra nødvendig å etablere to ulike krysningspunkter, og det vil derfor være et mindre avvik i parallelføringen i dette området.

Plottet av : ingel
 Plottet dato: 02.10.2017

Målestokk

1:12 500

Ark.teresele A3 stående

Figur 4-1. Traseløsning for nye to nye 132 kV forbindelser Fagrafjell - Stokkeland.

4.1.1 Utforming

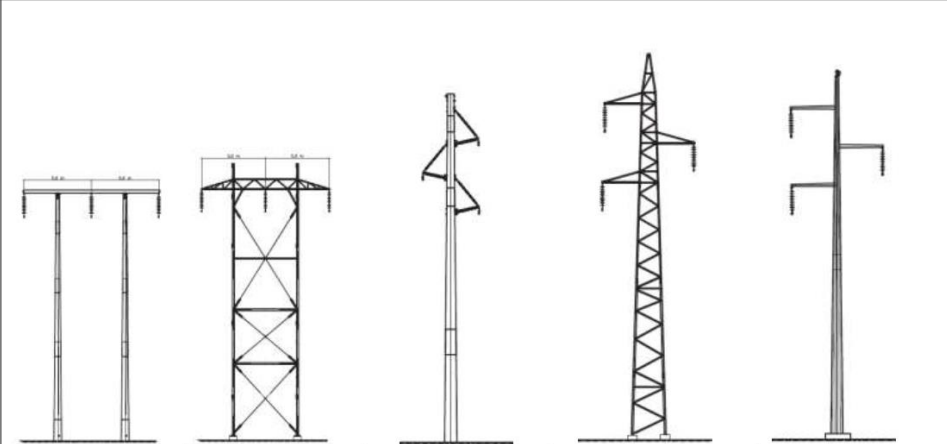
Det er foreløpig ikke gjort spesifikke valg av tekniske løsninger for nye forbindelser. Det foreligger en rekke muligheter, både når det gjelder mastetyper og -materiale, linetyper og eventuelt jordkabel. De ulike løsningene har fordeler og ulemper, både teknisk, økonomisk og miljømessig. Hvilke løsninger som til slutt velges, vil avklares i videre planlegging.

4.1.1.1 Mastetyper og liner

Når det gjelder materialtype, vurderes kompositt eller stål å være de mest aktuelle. Stål og kompositt er fleksible materialer og gir mulighet for flere mastebilder (jfr. figur 4-2).

Det foreligger en rekke ulike mastetyper på markedet, avhengig av hvilket oppheng man ønsker av linetrådene. Tradisjonelt planoppheng (de to typene til venstre i figur 4-2) har fordeler ved at mastene ikke trenger å være så høye som med trekantoppheng (gitt samme spennlengde). Master med planoppheng vil gi et større fotavtrykk og trasébredde enn trekantoppheng. Trekantoppheng brukes sammen med en rørmast av stål eller kompositt, eventuelt en tårnmast av vinkelstål. Denne type master vil bli høyere hvis en legger samme spennlengde til grunn, siden trådene henger delvis over hverandre. Dette kan bety at kraftledningene vil være mer synlige i det åpne landskapet på Jæren, men vil også gi et mindre fotavtrykk. Det vil i tillegg måtte gjøres vurderinger av om trekantoppheng medfører økt kollisjonsrisiko for fugl.

Ledningene vil bli bygget med en eller to jordtråder, der minst en av dem vil ha innlagt fiber for kommunikasjon. Avhengig av mastetype kan jordtråden være overliggende eller underliggende i forhold til de strømførende fasene.

Spesifikasjon					
	Aktuelle mastetyper	H-mast av kompositt eller stål	Portal mast av stål	Rørmast av kompositt	Tårnmast av stål
Systemspenning	132 kV				
Gjennomsnittlig mastehøyde	18-25 m avhengig av mastetype				
Avstand ytterfase-ytterfase	5-10 m avhengig av mastetype				

Figur 4-2. Mulige mastebilder enkeltkurs 132 kV forbindelser

4.2 Installasjon, drift og vedlikehold

Detaljer knyttet til behovet for installasjon, drift og vedlikehold inkludert transportbehov vil først være klare når anleggene er ferdig prosjektert og byggemetoder er valgt. Nedenfor gis derfor bare en generell beskrivelse av behovet.

4.2.1 Luftledninger

Materiell i form av mastedeler, liner, isolatorer, fundamenter/betong og anleggsutstyr som gravemaskin og vinsjer, må fraktes til masteplassene. Der det er lett terreng vil det ved fundamentering og mastemontering i stor utstrekning bli benyttet bakketransport på eksisterende veier og i terrenget. Dette vil i nødvendig utstrekning bli supplert med helikoptertransport.

I samråd med berørte kommuner, grunneiere og entreprenør, utarbeider Lyse Elnett i forkant av anleggsfasen en transportplan som viser hvilke veier som kan benyttes, og hvor transporten planlegges i terrenget. I tilknytning til transportplanen lages det en miljøplan som beskriver hvordan anleggsfasen skal gjennomføres og hvilke tiltak som må gjennomføres for å unngå eller redusere negative virkninger.

Forsterkning/utbedring av eksisterende traktor- og skogsbilveier og etablering av nye veier kan være aktuelt. Private bilveier forutsettes benyttet i den grad de inngår som naturlige adkomster til de enkelte mastepunktene. Transport utenfor traktor- og skogsbilvei vil foregå med terrengkjøretøy i ledningstraseen eller i terrenget fra nærmeste vei. Det kan være aktuelt å gjøre mindre terrenginngrep for å tilrettelegge for terrenggående kjøretøy.

Når anlegget er i drift vil det foregå rutinemessig forebyggende vedlikeholdsarbeid, som for eksempel rydding av vegetasjon. Byggingen av to parallelle enkeltkursledninger vil gi et byggeforbuds- og ryddebelte på ca. 60 meter. I skoghellingene kan ryddebeltet bli noe større.

5 Jordbruk på Jæren

Jordbruksarealet i Rogaland utgjør nesten 10 % av Norges jordbruksareal. På Jæren er jordbruket svært intensivt, og mesteparten av det tilgjengelige arealet er tatt i bruk som fulldyrket jord og innmarksbeite (4).

Ca. halvparten av dyrket mark i Rogaland har en svært god jordkvalitet og dette er arealer som er meget verdifulle for matproduksjonen i Norge. Lang vekstsesong og jevn tilgang på nedbør gir forutsetninger for store og årvisse avlinger.

I Skog og Landskaps faktaark «Jorda i Rogaland» (4) er kommunene Sandnes, Klepp, Time og Hå utpekt som spesielt verdifulle områder, ettersom det bl. a. er her den beste jordkvaliteten og de største sammenhengende jordbruksarealene finnes.

Den største produksjonen er gras, men det dyrkes også korn, grønnsaker og poteter, samt grønnsaker og blomster i veksthus. Det er høy tetthet av dyr i området, både melkekyr, kjøttfe, sau, svin, fjørfe og pelsdyr.

5.1.1 Landbruksregionene i Norge

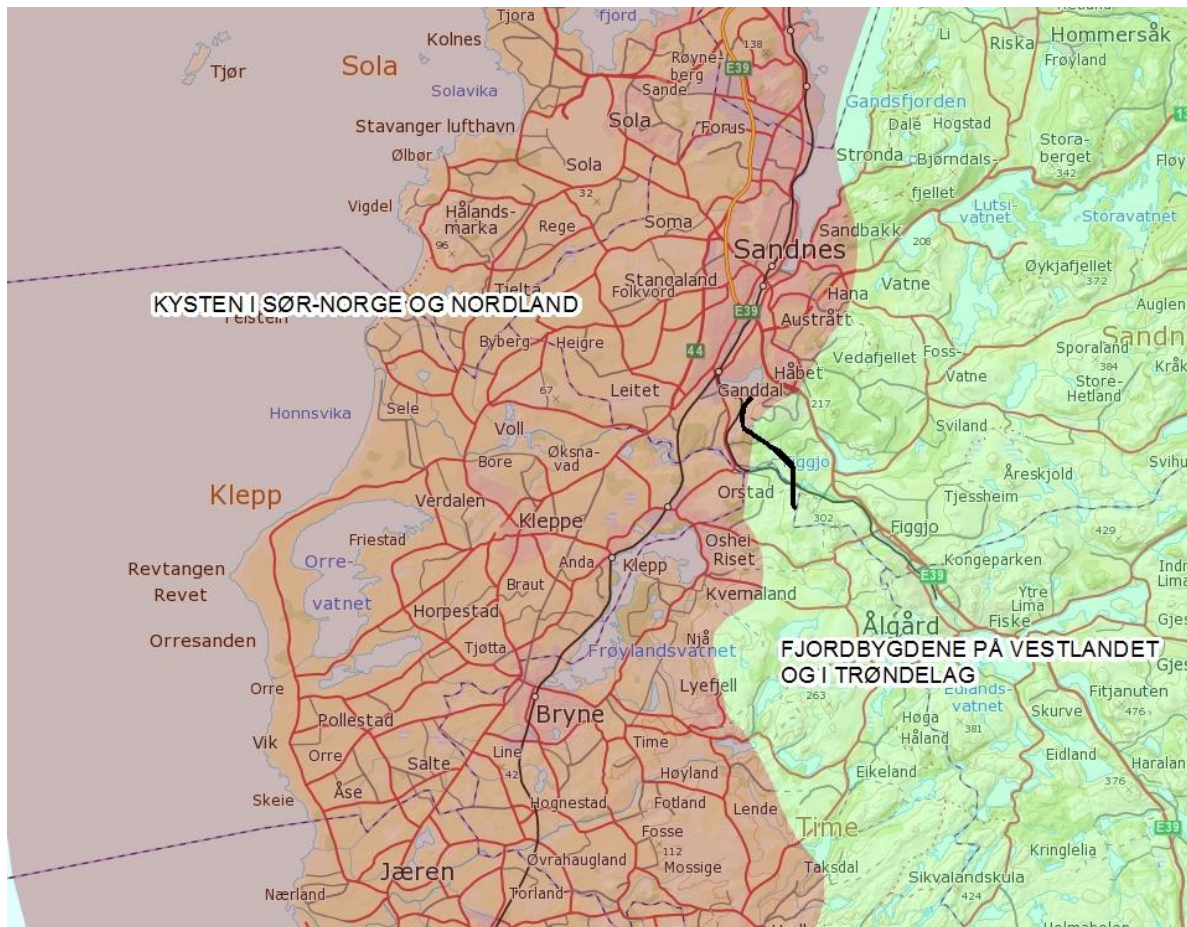
Landbruksområdene i Norge kan deles inn i ti jordbruksregioner basert på naturgrunnlag, klimatiske forhold, historie og utviklingstrekk i landbruket (5). Den planlagte kraftledningstraséen berører to slike regioner, henholdsvis «Kysten i Sør-Norge og Nordland» og til dels «Fjordbygdene på Vestlandet og i Trøndelag».

5.1.1.1 Kysten i Sør-Norge og Nordland

Regionen innbefatter tre av landets mer storskala jordbruksområder (raet i Vestfold, Lista og Jæren), men den gjennomsnittlige bruksstørrelsen for hele regionen er fortsatt liten. Både jordbruksmark og gårdsbruk kan deles i fire hovedkategorier etter beliggenhet i landskapet. Jæren er eksempel på kategorien som omfatter områder med store, relativt flate arealer med mektige løsmasser. Jæren utgjør et av Norges viktigste jordbruksområder.

5.1.1.2 Fjordbygdene på Vestlandet og Trøndelag

Regionen karakteriseres av skarpskårne, dype fjordtrau omkranset av snødekte fjell og breer. Naturformasjonene står i sterk kontrast til frodig grønne ller, lune jordbruksgrender og kulturmiljøer. Topografiske forhold som bratt terreng og dårlig arrondering har satt begrensning for både arealutvidelse og mekanisering av driften (5).

Figur 5-1. Landbruksområdene i Norge (5)

5.1.2 Innmarksbeite som spredeareal

I Rogaland er det en lang tradisjon for å godkjenne innmarksbeite som spredeareal av husdyrgjødsel (6). Dette har vært en nødvendighet i Rogaland, ettersom det er mange gårdsbruk med dyrehold og begrensede arealer med fulldyrket jord. Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav (7) legger føringer for hvor stort areal en må disponere til gjødselspredning utfra antall dyr på bruket. I Rogaland kan ikke areal under høyspent ledning godkjennes som spredeareal, og derfor kan en ny kraftledning medføre at enkelte gårdsbruk må redusere antall dyr eller leie spredeareal (6).

6 Ledningstrasé Fagrafjell - Stokkeland

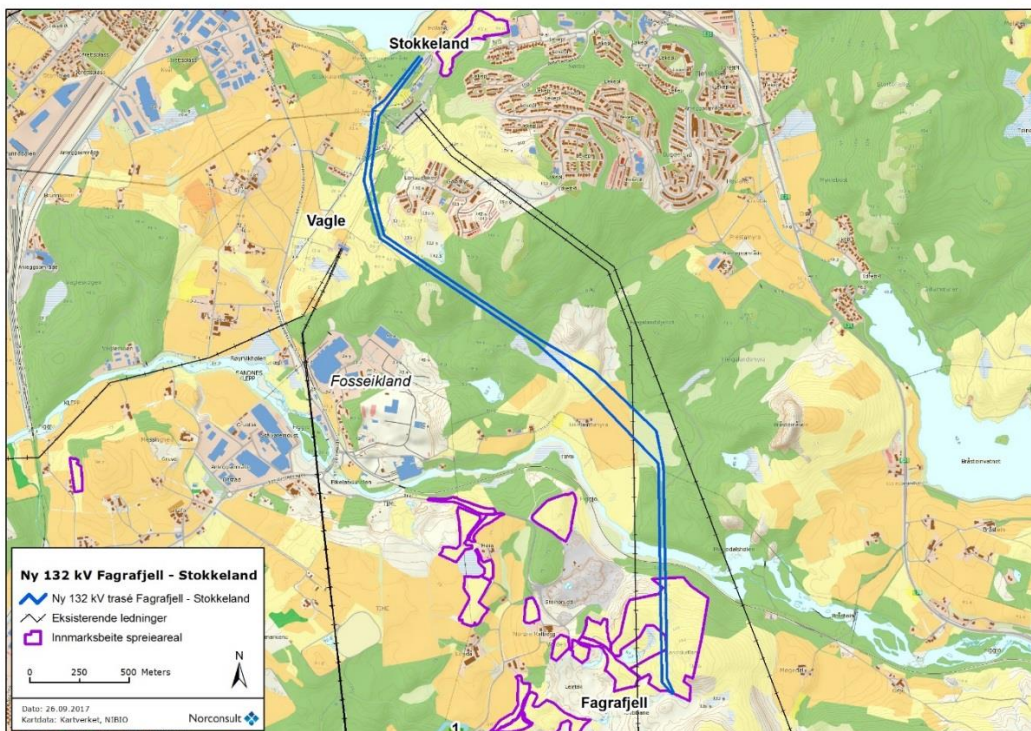
6.1 Verdivurdering

Jordbruk

Traseen Fagrafjell – Stokkeland går gjennom områder med vanlig innmarksbeite og innmarksbeite med funksjon som spredeareal, i tillegg til mindre områder med innmarksbeite og fulldyrket jord av god kvalitet, se figur 6-1. Spredearealene befinner seg i de kuperte områdene sør for Sandskallen, mens områdene med fulldyrket mark i hovedsak ligger ved Eikelandsmyra. I henhold til verdikriteriene i kapittel 3.1.1 gis spredearealer, innmarksbeite og områder med fulldyrket jord stor verdi, mens vanlig innmarksbeite som ikke er dyrkbart gis liten verdi. Andelen med spredearealer, innmarksbeite og fulldyrket jord utgjør til sammen den største delen av jordbruksarealet, og verdien vurderes på den bakgrunn som **stor** samlet sett.

Skogbruk

Større deler av traseen går gjennom skogarealer med høy bonitet og gode driftsforhold. Det dreier seg i hovedsak om eldre barskog i hogstklasse 4, dvs. skog som snart er hogstmoden. I henhold til nevnte verdikriterier har slik skogsmark stor verdi. Øst for Eikelandsmyra går traseen gjennom et område med impediment mark, og slike områder har liten verdi som skogressurs. Gitt den betydelige andelen areal med høy bonitet vurderes verdien samlet sett som **stor**.

Figur 6-1. Kartet viser arealressurser på strekningen Fagrafjell – Stokkeland. Oransje er fulldyrket jord og lys gul er innmarksbeite. Spredearealene mer merket med rosa kontur. Mørk grønn er skog på høy bonitet og lys grønn er områder med impediment mark.

6.2 Omfangs- og konsekvensvurdering

Jordbruk

Bygging av 132 kV-ledning Fagrafjell – Stokkeland, med to parallelle enkeltkurs forbindelser, innebærer både beslag av jordbruksarealer og driftsmessige ulemper for næringen. Virkningene for områder med fulldyrket jord og områder med innmarksbeite vil riktignok være ulike.

Når det gjelder fulldyrket jord er arealbeslaget knyttet til mastepunktene. Avhengig av valg av mastetype vil arealbeslaget være i størrelsesorden 5-15 m² per mastepunkt. Ettersom det ikke er mulig å maskinelt bearbeide jord eller høste helt inntil mastefestene, vil det faktiske arealbeslaget bli noe større enn selve mastepunktet. Mastene vil så langt det er mulig lokaliseres i kanten av jordene eller på naturlige delelinjer (f.eks. eiendomsgrenser, åkerholmer), men enkelte mastepunkter på dyrkbar mark/fulldyrket jord må påregnes. Hvor mange mastepunkter dette vil være, og hvilken mastetype som er aktuell vil bestemmes i detaljplanleggingsfasen, og arealtapet er derfor ikke estimert i denne utredningen. Tapet vurderes imidlertid ikke å bli omfattende, og omfanget vurderes som lite negativt.

For innmarksbeitene kan kraftledningstraseen medføre båndlegging av areal utover det som blir direkte beslaglagt. I Rogaland er det vanlig praksis at innmarksbeite godkjennes som spredeareal for husdyrgjødsel. I henhold til fylkesmannens veileder (6) kan imidlertid ikke arealer under en kraftledning godkjennes som spredearealer. Tapet av spredearealer kan føre til at produsentene må redusere antall dyr eller leie spredeareal. Det faktiske arealtapet vil dermed kunne bli større i områdene med innmarksbeite enn i områdene med fulldyrket jord, og få større konsekvenser for den enkelte jordbruker enn arealtapet i seg selv. Traseen vil gå gjennom registrerte spredearealer og innmarksbeite som potensielt kan bli godkjent for dette formålet, og arealtapet ledningene medfører vurderes å ha lite til middels negativt omfang.

Når det gjelder driftsforholdene for øvrig, legges det til grunn at mastene har en slik høyde at det er mulig å kjøre med alle typer landbruksmaskiner og bedrive all type virksomhet knyttet til normal jordbruksdrift.

Det gjøres oppmerksom på at rensking/reparasjon av grøfter og nydyrking nær kraftledninger innebærer at grunneier må inngå «nær ved avtale» med Lyse Elnett før arbeidet starter (11). Lyse vil vurdere behov for sikkerhetstiltak og gi nødvendige instruksjoner og informasjon til den som skal utføre arbeidet. Aktivitetene må ikke starte før alle sikkerhetstiltak er på plass, og dette kan utgjøre en ulempe for jordbruket.

Samlet sett vurderes omfanget av negative virkninger som **lite til middels**, og sett i sammenheng med jordbruksområdenes store verdi, vurderes konsekvensen som **middels negativ**.

Skogbruk

Etablering av kraftledningstraseen vil gi et ryddebelte gjennom skogområdene og tilsvarende tap av produksjonsskog. To parallelle enkeltkursledninger gir et ryddebelte på totalt 60 meter, som tilsvarer bredden på to ledninger (10 + 10 meter), avstanden mellom ledningene (opp mot 20 meter) og 10 meter på yttersiden av hver ledning. I skoghellingene og ved lange spenn kan ryddebeltet bli noe større. Ca. 1,3 km av den 4 km lange traseen går gjennom høyproduktiv skog, og det totale arealbeslaget kan dermed bli i størrelsesorden 80 daa. Dette vurderes som et relativt betydelig arealbeslag. På bakgrunn av det grovestimerte arealbeslaget vurderes omfanget som **middels negativt**. Sett i sammenheng med skogområdenes store verdi vurderes konsekvensen som **middels til stor negativ**.

6.3 Konsekvenser i anleggsfasen

Anleggsaktiviteten vil medføre noe midlertidig beslag av jord- og skogbruksarealer, dvs. utover det som går tapt permanent. Jord- og skogbruksarealer vil i kortere perioder også kunne bli mindre tilgjengelige. Transport med terrengkjøretøy, samt eventuelle terrenginngrep for å tilrettelegge for slikt kjøretøy vil kunne medføre skade på arealene.

6.4 Alternativ innføring til Vagle

Det kan bli aktuelt å føre de to enkeltkursledningene fra Fagrafjell til Vagle transformatorstasjon istedenfor Stokkeland. I dette tilfellet vil traseen bli en del kortere, og dermed medføre noe mindre arealbeslag/båndlegging. På det siste stykket inn mot Vagle transformatorstasjon vil traseen gå gjennom dyrkbart innmarksbeite, og jordkvaliteten i dette området er god. Tilsvarende vil ledningen Fagrafjell - Stokkeland berøre både dyrkbart innmarksbeite med god jordkvalitet og skog på høy bonitet på den siste delstrekningen fra Vagleområdet og inn mot Stokkeland. Tapet av dyrkbart innmarksbeite vil være tilnærmet det samme i begge alternativer, mens traseen fra Fagrafjell til Stokkeland vil medføre et større tap av produktiv skog, i underkant av 30 daa mer enn i en traseen med endepunkt Vagle.

Forskjellen mellom alternativene vurderes ikke som stor, og vil ikke medføre ulike konsekvensgrader for jordbruk. Konsekvensen for skogbruk vil derimot være noe mindre ved innføring til Vagle, og vurderes som **liten til middels negativ**. Dette alternativet vil derfor være det beste for jord- og skogbruket.

7 Forholdet til andre planer

7.1 Utbyggingsplaner i Jærregionen

Jærregionen vil i nær fremtid bli berørt av en rekke større utbygginger. Det foreligger planer om bygging av sentral- og regionalnettledninger, samt viktige veiforbindelser, som vil påvirke jord- og skogbruk i flere kommuner:

Ny transmisjonsnettledning Lyse – Fagrafjell

Statnett planlegger en ny 420 kV-ledning mellom Lyse og Fagrafjell. Forbindelsen ble konsesjonssøkt i 2016, og i 2017 ble det sendt en tilleggsøknad med justeringer av noen av traséalternativene, bl. a. traseen inn til Fagrafjell. Traseene og planlagt ny transmisjonsnettstasjon på Fagrafjell berører Sandnes og Time kommuner.

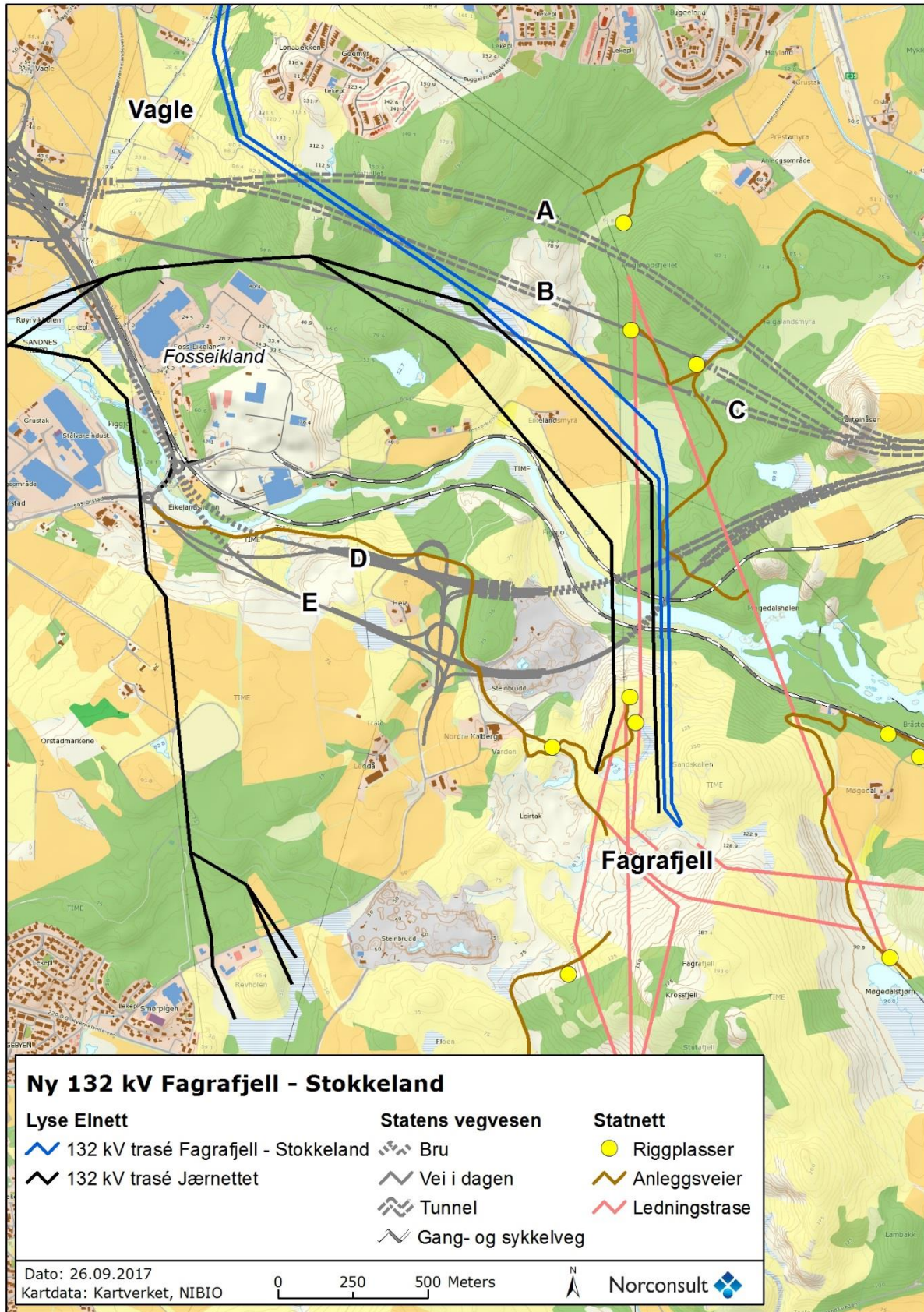
Ombygging av Jærnettet

Ombyggingen av Jærnettet omfatter spenningsoppgradering av dagens 50 kV-ledninger til 132 kV på 9 delstrekninger som går gjennom Sandnes, Klepp, Time og Hå kommuner (8). Flere alternativer er vurdert, både når det gjelder traseer og lokalisering av transformatorstasjonene. 132 kV-ledningen Fagrafjell – Stokkeland vil berøre jord- og skogbruksarealer i de samme områdene som 132 kV-ledningen Hatteland – Fagrafjell – Kalberg.

Nye veiforbindelser

Statens vegvesen skal bygge ny firefelts E39 mellom Lyngdal og Sandnes, og tre hovedkorridorer utredes; indre, ytre og midtre. Ytre korridor berører flere av kommunene på Jæren, bl. a. Sandnes og Time. Det pågår et arbeid med statlig reguleringsplan og konsekvensutredning av samtlige korridorer, og planen forventes vedtatt i løpet av 2018.

Vegvesenet planlegger også en ny tverrforbindelse mellom E39 og rv. 44. Forbindelsen går fra rv. 44 ved Skjæveland til fv. 505 ved Foss-Eikeland og videre til E39 på Bråstein, og berører Sandnes og Time kommuner. På strekningen Foss-Eikeland - Bråstein er foreslått fem ulike traseer, tre i en korridor nord for Figgjoelva og to i korridor sør for Figgjoelva. Disse traseene er lokalisert i samme område som 132 kV-ledning Fagrafjell - Stokkeland. Tverrforbindelsen er satt på vent, men arbeidet gjenopptas trolig sommeren 2018. Vegvesenets foreløpige anbefaling er nordlig korridor (alternativene A, B, eller C, se figuren nedenfor).

Figur 7-1. Figuren viser Lyse Elnetts, Statens vegvesens og Statnetts planlagte utbygginger i området.

7.2 Samlede virkninger av utbyggingsplanene

De omfattende utbyggingsplanene vil samlet sett medføre et betydelig beslag av jord- og skogbruksarealer i en av landets viktigste landbruksregioner. Samtidig har Stortinget, gjennom et enstemmig vedtak av Nasjonal jordvernstrategi 2015, fastsatt at den årlige omdisponeringen av dyrket mark i Norge skal reduseres og begrenses til 4000 dekar (9). Ovenfor nevnte vei- og nettforbindelser vil stå for en vesentlig del av arealet som kan omdisponeres.

Det vil være av avgjørende betydning at tiltakshaverne iverksetter avbøtende og kompensierende tiltak som kan redusere de negative virkningene. De viktigste tiltakene vil være å velge de alternativene som medfører de minste tapene av spredearealer og fulldyrket/dyrkbar jord.

Enkelte av Jærkommunene vil bli berørt av samtlige utbyggingsprosjekter. Sandnes og Time er blant de kommunene som vil bli sterkest berørt, og særlig områdene nord og sør for Figgjoelva. I disse områdene vil avbøtende tiltak være spesielt viktige.

8 Avbøtende tiltak

Mastene bør plasseres ved jordenes ytterkanter for å begrense arealbeslag og ulemper for driften.

Mastene må ha en høyde som gjør det mulig å kjøre med alle typer landbruksmaskiner og bedrive all type virksomhet knyttet til normal jordbruksdrift.

Ledningene bør plasseres så nær hverandre som mulig, for å begrense arealtapet.

Eventuelle skader ved kjøring med maskiner på jordbruksareal i anleggsfasen skal utbedres av tiltakshaver.

9 Referanser

1. **Statens vegvesen.** *Håndbok V712 Konsekvensanalyser.* 2014. V712.
2. **NIBIO.** Arealressurskart AR5. [Internett] kilden.nibio.no.
3. **Fylkesmanne i Rogaland.** Temakart Rogaland. [Internett] www.temakart-rogaland.no/spreieareal.
4. **Skog og Landskap.** *Jorda i Rogaland - Fakta fra Skog og Landskap.* 2013. 02/13.
5. **Puschmann, O, et al.** *20 Tilstandsbeskrivelse av norske jordbruksregioner ved bruk av statistikk.* s.l. : NIJOS-rapport 17/04, 2004.
6. **Fylkesmannen i Rogaland.** *Handbok for godkjenning av beite som spreieareal - Rettledning.* 2010.
7. **Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav.** Lovdata. [Internett] <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2003-07-04-951>.
8. **Norconsult.** *Spenningsoppgradering Jærnett, fagrapport jord- og skogbruk.* 2017.
9. **Innst. 56 S (2015-2016), Prp. 127 S (2014-2015), «Jorbruksoppjøret 2015 – endringer i statsbudsjettet 2015 m.m.»**, Landbruks- og matdepartementet, 2015. 2015.
10. **Lyse Elnett AS.** *Spenningsoppgradering fra 50 kV til 132 kV Vagle - Opstad ("Jærnettprosjektet").* Juni 2016.